

bejderne og derved give dem Selvstændighed, og der er ingen Tvivl om, at dette Formaal var godt. Man ønskede at støtte de paagældende ikke ved en Gave, men derimod derved, at man lod Statens Kredit komme dem til gode. Nu har det imidlertid vist sig, efter at man har set Resultaterne af denne Lovgivning, at den er behæftet med meget store Skavanker. Utvivlsomt er det Maal, at skaffe lykkelige selvstændige Hjem ude paa Landet, i mange Henseender ogsaa blevet naaet. Men i andre Henseender, paa vigtige Punkter, maa man sige, at det er et Led i en højst uheldig økonomisk Lovgivning. Ogsaa fra Regeringspartiet, fra dets Organ i Hovedstaden, er der kommet mange store Betæneligheder frem; Konsekvenserne har man i sin Tid ikke ganske overset. Det gøres gældende og med Styrke, at der ved den rivende Udstykning af Jorden faktisk bliver baandlagt megen Arbejds-kraft ude paa Landet, som ikke bliver fuldkomment udnyttet, og den Drift, der har de store Tal i Landets Udbytte, kræver mange Folk og gaar altsaa imod, hvad der her ønskes opnaaet. Hvis det saa var saaledes, at det Udbytte, de paagældende fik, var stort i Forhold til, hvad Landarbejderne faa, vilde det være godt, men det synes, som om det modsatte er Tilfældet. Det er kommet offentligt frem, at Statshusmændene og de smaa Parcellister i Virkeligheden meget sjældent kunne opgive en aarlig Indtægt af over 600 Kr. af hele Familiens Arbejde, og det oplyses samtidig, at en dygtig Landarbejderfamilie kan have en aarlig Indtægt af mellem 900 og 1,200 Kr. Og saa er Landarbejderen med sin Fortjeneste en Mand, der er fri efter Fyraften, hvorimod den anden sidder med sine store Bymringer for, hvorledes det skal gaa ham med hans Statshusmandsbrug. Jeg kan yderligere tilføje, at det har vist sig, at i Gennemsnit henimod Halvdelen af Statshusmændenes Arbejds-kraft bruges i fremmed Tjeneste. Naar alt dette foreligger, opstaar der en stærk Tvivl om, hvorvidt man i det hele taget er kommen ind paa den rette Vej med Statsunderstøttelse, og om Statens Indgriben her ikke har skabt usunde Stigninger i Prisen

paa Jord. Det fremhæves offentligt, at Priserne efterhaanden ere stegne saaledes, at man ligefrem ved faldende Konjunkturer kan befrygte et Krak, et Krak, som vil gøre mange Mennesker ulykkelige.

Jeg minder om, at det var i sin Tid Hensigten, at man vilde lade Statens Kredit komme de paagældende til gode, og i Kraft heraf satte man i den oprindelige Lov af 1899, at Forrentningen skulde ske med 3 pCt. Det kunde man gøre den Gang, thi i 1897 havde Staten optaget et stort Laan paa 72 Mill. Kr. til en nominel Rente af 3 pCt., en effektiv Rente af 3,08 pCt. Men ved det Statslaan, vi fik i 1901 paa 30 Mill. Kr., gik Renten op til 3½ pCt., og tager man Hensyn til Kursen, var det i hvert Fald en Rente paa meget nær 3,6 pCt. Allerede den Gang begyndte man saa at gaa bort fra det oprindelige Grundlag og gaa over til, at det var en Gave fra Staten, og ved Loven af 1904 og den senere Lov har man yderligere udvidet denne Virksomhed, saaledes at ikke alene blive Statshusejendommene større, men de komme ogsaa til at omfatte en større Kategori af Mennesker. Hvad er nu Følgen bleven for Statens Vedkommende? Der vil jeg gøre opmærksom paa, at i Finansaaret 1906—07 blev der af de Panteobligationer, Staten havde, solgt for 3½ Mill. Kr. til en Kurs af godt 90 pCt. Aaret efter i 1907—08 blev der solgt for 1¾ Million til en Kurs af kun 80 pCt.; og de Tab, Staten derved har lidt, beløb sig til godt 700,000 Kr. I de to følgende Finansaar 1908—09 og 1909—10 er der ikke solgt nogen af disse Panteobligationer, fordi man ikke kunde naa til en Kurs af 80 pCt., og paa indeværende Aars Finanslov er der opført Salg af disse Panteobligationer til et Beløb af 4,300,000 Kr. til en Kurs af 75 pCt. Hvis nu disse sælges til denne Kurs, har Staten i disse Aar paa det samlede Beløb af 9,6 Millioner lidt et Tab paa 1¾ Million, og et lignende Tab vil vel falde paa de 10,4 Mill. Kr., som Statslaanefonden har udlaant i Statshusmandsbrug. Hvis Staten skulde sælge Panteobligationer til en Kurs af 75 pCt., betyder dette, saa længe dette sker, at af de 4 Millioner, som nu gennemsnitlig skulle udlaanes om Aaret til Statshusmandsbrug, gaar 1 Mil-